

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Склярової Тетяни Андріївни на тему:
«Адміністративно-правові засади управління комунальним майном в
Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08
«Право» за спеціальністю 081 «Право»
«16» червня 2026 року**

Актуальність теми дослідження. Управління комунальним майном становить одну з ключових складових ефективного функціонування системи місцевого самоврядування в Україні, оскільки безпосередньо впливає на рівень соціально-економічного розвитку територіальних громад та реалізацію принципів публічності, підзвітності й правової визначеності у сфері використання матеріальних ресурсів громади. Актуальність теми зумовлена насамперед відсутністю у чинному законодавстві України чіткої та усталеної дефініції поняття «управління комунальним майном», що призводить до правової невизначеності, породжує численні колізії та ускладнює формування єдиного практичного підходу до управлінських процесів на місцях.

Незважаючи на поступове вдосконалення нормативного регулювання оренди та приватизації майна через електронні аукціони, низка питань вирішується фрагментарно, що відкриває можливості для зловживань, блокування процедур і маніпуляцій. Складність реалізації права спільної власності територіальних громад, а також співвідношення автономії місцевого самоврядування з контрольними функціями держави потребують чіткішого нормативного врегулювання. Особливої ваги набувають процеси децентралізації та цифровізації, умови воєнного стану, а також необхідність гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами належного врядування. Відтак системний науковий аналіз правових та організаційних засад управління комунальною власністю в Україні набуває особливої актуальності для розроблення теоретично обґрунтованих і практично застосовних підходів до формування ефективної, прозорої, підзвітної системи управління комунальним майном як засобу зміцнення інституційної спроможності територіальних громад.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації. Дисертаційне дослідження є самостійним науковим доробком здобувачки, у якому викладено авторське бачення правових, організаційних та інституційних засад управління комунальним майном в Україні. Сформульовані в роботі положення, висновки, узагальнення, пропозиції та рекомендації одержано особисто

авторкою на основі самостійно проведеного історико-правового, порівняльного й аналітичного дослідження нормативно-правової бази, доктринальних джерел і практики діяльності органів місцевого самоврядування, а також з урахуванням власного практичного досвіду у сфері управління спільною власністю територіальних громад.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і рекомендацій. Висновки, пропозиції та рекомендації, представлені в дисертації, є обґрунтованими завдяки логічній структурі викладення матеріалу, послідовному виконанню визначених завдань та поетапному розкриттю проблематики – від загальної характеристики комунальної власності як виду публічної власності у першому розділі через аналіз правових механізмів управління комунальним майном у другому до дослідження шляхів підвищення ефективності управління у третьому. Послідовність наукового пошуку підкріплена узагальнюючими висновками до кожного розділу та фінальними висновками дисертації, де сформульовано авторське розуміння комунальної власності й поняття управління комунальним майном та окреслено напрями вдосконалення відповідних механізмів. Достовірність отриманих результатів додатково підтверджується апробацією основних положень у наукових публікаціях здобувачки у фахових виданнях. Методологічну основу становить сукупність загальнонаукових, спеціально-правових та міждисциплінарних методів: історико-правового, догматичного (формально-юридичного), порівняльно-правового, системно-структурного, функціонального, аналізу та синтезу, емпіричних методів і моделювання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним науковим дослідженням інституту комунальної власності та управління нею в Україні, здійсненим на основі поєднання історико-правового, системного, порівняльно-правового та інституційного підходів з урахуванням процесів децентралізації, європейської інтеграції, дії воєнного стану та імплементації належної правової процедури і принципів належного врядування:

у перше:

- запропоновано авторське розуміння комунальної власності як самостійної форми публічної власності територіальної громади, що має спеціальний публічно-правовий режим, історично зумовлений характер та соціально-економічне призначення, слугує інституційною основою місцевого самоврядування і реалізується через органи місцевої влади з метою задоволення колективних потреб громади;

- комплексно досліджено проблеми правового регулювання оренди та приватизації комунального майна як ключових способів розпорядження, з

виявленню системних недоліків чинного законодавства, зокрема відсутності уніфікованих критеріїв відбору об'єктів, процедурних прогалин та ризиків маніпуляцій у процесі електронних аукціонів;

— здійснено комплексне доктринальне та нормативно-практичне осмислення трансформації механізмів управління комунальним майном в умовах правового режиму воєнного стану, що охоплює аналіз перерозподілу владних повноважень між органами місцевого самоврядування та військовими адміністраціями, застосування інституту примусового відчуження (реквізиції) майна, специфіки компенсаційних процедур, а також модифікації правових режимів оренди й приватизації комунальних активів, із обґрунтуванням необхідності нормативного забезпечення чіткого розмежування компетенцій суб'єктів управління та збереження фундаментальних принципів демократичного врядування;

— сформовано цілісне бачення ролі держави у сфері управління комунальним майном як комплексного багаторівневого механізму публічного впливу, що реалізується через систему нормативно-правового регулювання, фінансово-бюджетних інструментів, контрольно-наглядових та юрисдикційних повноважень, а також методичної й інформаційної підтримки органів місцевого самоврядування, на підставі чого обґрунтовано доцільність модифікації існуючої моделі державного впливу до партнерської моделі координації та взаємодії держави і територіальних громад;

— доведено, що ефективність судового контролю у сфері управління комунальним майном визначається насамперед належним розмежуванням судової юрисдикції, яке має здійснюватися не за формальним критерієм суб'єктного складу спору, а за змістом спірних правовідносин, характером реалізації повноважень органу місцевого самоврядування та правовою природою його діяльності — як владно-управлінської або як такої, що здійснюється у межах приватноправових відносин як власника комунального майна, що, у свою чергу, зумовлює необхідність подальшого формування та уніфікації Верховним Судом сталих підходів до визначення юрисдикції у відповідних категоріях спорів;

— сформульовано авторський концептуальний підхід до імплементації належної правової процедури та принципів належного врядування у сфері управління комунальним майном, який базується на інтеграції взаємопов'язаних принципів прозорості та відкритості управлінських рішень, інституційної підзвітності органів місцевого самоврядування, реальної участі територіальних громад у процесах прийняття рішень, орієнтації на економічну ефективність і довгострокову соціальну доцільність використання комунальних активів, професіоналізації

управлінської діяльності, а також впровадження цифрових інструментів і технологій як обов'язкових структурних елементів сучасної моделі муніципального управління, спрямованої на підвищення якості публічних послуг і зміцнення довіри громадян до місцевої влади;

— запропоновано концептуальну ідею реформування інституційної моделі управління комунальним майном шляхом запровадження інституту «управителя комунального майна» як сучасної альтернативи традиційній концепції балансоутримувача, що передбачає суттєве розширення повноважень щодо управління, розпорядження та контролю за використанням активів у межах рішень власника, забезпечуючи водночас підвищення економічної ефективності, прозорості та підзвітності.

удосконалено:

— наукові підходи до історико-правового аналізу становлення інституту комунальної власності як форми публічної власності, що охоплює античну правову традицію, середньовічні моделі самоврядування (зокрема Магдебурзьке право), національні форми українського самоврядування (Київська Русь, Велике князівство Литовське, козацька доба) та сучасний етап розвитку;

— теоретичні підходи до визначення територіальної громади як суб'єкта права комунальної власності, яку обґрунтовано розглянуто не лише як адміністративно-територіальне утворення, а як соціальну, економічну та політико-правову спільноту;

— наукові підходи до визначення управління комунальним майном як безперервного, цілеспрямованого та багаторівневого процесу реалізації права комунальної власності, що охоплює планування, організацію, контроль, збереження та ефективне використання майнових активів;

— наукові підходи до управління спільною власністю територіальних громад, зокрема обґрунтовано необхідність окремого регуляторного підходу та чіткого розмежування компетенцій суб'єктів управління, підкреслено пріоритет колективного та узгодженого прийняття рішень та запропоновано механізми міжмуніципального співробітництва, колективної відповідальності і спеціалізованих моделей управління;

— наукові підходи до права розпорядження комунальним майном як ключової складової управління, підкреслено його специфіку як делегованого права органів місцевого самоврядування, що поєднує нормативні обмеження, соціально-економічну значущість активів та баланс інтересів громади, забезпечуючи ефективне, колективно орієнтоване використання майна.

дістали подальшого розвитку:

— положення про необхідність законодавчого закріплення понять

«комунальна власність» та «управління комунальним майном», що включає системне визначення їх правового режиму, встановлення чітких повноважень суб'єктів управління та створення правових механізмів, здатних забезпечити ефективно, прозоре та соціально відповідальне використання комунальних ресурсів;

- положення теорії муніципального та публічного права щодо публічно-правового режиму комунальної власності та його взаємодії з приватноправовими інструментами;

- наукові уявлення про адаптацію міжнародного досвіду управління муніципальним майном (США, Швейцарії, країн Центральної та Східної Європи) до українських умов реформування місцевого самоврядування з урахуванням національних правових і соціально-економічних особливостей;

- теоретичні та прикладні підходи до цифровізації процесів управління комунальним майном і використання електронних інструментів як засобу підвищення прозорості та довіри громадськості.

Теоретичне та практичне значення роботи. Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що в ньому здійснено комплексний аналіз інституту комунальної власності та управління нею в Україні як цілісного правового феномену з урахуванням процесів децентралізації, європейської інтеграції та дії воєнного стану. Авторкою запропоновано власне розуміння комунальної власності як самостійної форми публічної власності, уточнено зміст і функціональні елементи поняття «управління комунальним майном», обґрунтовано перехід від контрольної до партнерської моделі взаємодії держави й територіальних громад, а також розроблено концептуальний підхід до імплементації належної правової процедури та принципів належного врядування. Сформульовані положення та висновки створюють теоретичне підґрунтя для подальших досліджень у сфері муніципального й адміністративного права, місцевого самоврядування та публічного управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дослідженні теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у таких сферах:

- у *законотворчій діяльності*: при внесенні змін і доповнень до законодавства щодо нормативно-правового врегулювання управління комунальною власністю, визначення правового статусу територіальних громад як власників майна, запровадження інституту управителя комунального майна та регламентації процедур розпорядження комунальним майном;

– у практичній діяльності органів місцевого самоврядування та державної влади: як методичні рекомендації щодо впровадження належної правової процедури та принципів належного врядування, підвищення ефективності використання комунальних активів, забезпечення прозорості управління та балансування інтересів територіальних громад;

– в освітньому та науково-методичному процесі: під час підготовки навчальних курсів і методичних матеріалів з дисциплін «Муніципальне право», «Адміністративне право», «Конституційне право України», «Конституційне право зарубіжних країн» та «Господарське право», а також для проведення наукових досліджень у сфері місцевого самоврядування та публічного управління.

Повнота викладення матеріалів дисертації у наукових працях, опублікованих автором. Основні положення та результати дисертації відображено у 6 публікаціях. Серед них 4 наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Склярова Т. А. Характеристика правового статусу балансоутримувача комунального майна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. № 87. Ч. 2. С. 41-46.

2. Склярова Т. А. Склярова Т. А. Основні ознаки управління комунальним майном. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 705-709.

3. Склярова Т. А. Узуфрукт комунального майна: правова природа та управлінські перспективи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 6. Том 1. С. 403-407.

4. Склярова Т. А. Оренда комунального майна як форма розпорядження ресурсами територіальної громади. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2026. № 92. Ч. 2. С. 106-111.

2 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Склярова Т. А. Комунальна власність в Україні: конституційно-правовий аспект. *Роль періодичних юридичних видань у формуванні правової держави: зарубіжний досвід та Україна: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 21 жовтня 2021 р.). Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. С. 152-156.

2. Склярова Т. А. Суб'єкти управління комунальним майном в умовах воєнного стану в Україні. *Річні підсумки під час війни, роздуми вголос про майбутнє та святкові побажання для України і світу: матеріали міжнародної правової школи* (м. Ужгород, 27 грудня 2024 р.). Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024. С. 69-75.

Відповідність чинним вимогам. Анотація, структура та обсяг дисертації відповідають установленим вимогам. Дослідження Склярової Тетяни Андріївни на тему «Адміністративно-правові засади управління комунальним майном в Україні» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання, цінне для розвитку сучасної юридичної науки. Науковий рівень дисертації відповідає вимогам, визначеним у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою відповідно до норм правопису, а характер викладу матеріалу відповідає науковому стилю.

Рекомендація дисертації до подання у разову спеціалізовану вчену раду. Результати дисертації обговорено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права від «16» червня 2026 року (Протокол № 11). За результатами засідання кафедри ухвалено рішення про надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Склярової Тетяни Андріївни на тему «Адміністративно-правові засади управління комунальним майном в Україні».

Головуюча на засіданні,
завідувачка кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «УжНУ»

Підпис Тетяни Карабін засвідчую:
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Тетяна КАРАБІН

Олена МЕЛЬНИК